

Projekt: Infrastruktury pamięci. Aktanci procesu globalizacji i ich wpływ na niemiecką i polską kulturę pamięci

Kierowniczka projektu: dr hab. Magdalena Saryusz-Wolska (Niemiecki Instytut Historyczny, Warszawa)

Instytucje współpracujące: Uniwersytet Łódzki, Niemiecki Instytut Historyczny, Imre Kertész Kolleg Jena

Streszczenie projektu

W badaniach nad pamięcią społeczną często podkreśla się znaczenie czynników społeczno-politycznych. U podstaw niniejszego projektu leży założenie, że istotny, choć często niedoceniany wpływ na kształtowanie się społecznego obrazu przeszłości mają również uwarunkowania infrastrukturalne. Obejmują one m.in. ramy finansowania produkcji kulturalnych, a także warunki techniczne i środowiskowe. Uważamy też, że ze względu na przyspieszający proces globalizacji przeobrażenia kultur pamięci w Niemczech i w Polsce oraz ich wzajemne oddziaływanie nie mogą być rozpatrywane w oderwaniu od szerszej europejskiej dynamiki rozwoju pamięci historycznej i globalnych przemian w sposobie jej funkcjonowania. Wpływają na nie m.in. przeobrażenia technologiczne, przemiany w organizacji instytucji kultury, rozwój masowej turystyki, środki masowego przekazu, media społecznościowe, a również polityka pamięci Unii Europejskiej i innych organizacji transnarodowych.

W proponowanym projekcie przeobrażenia niemieckich i polskich kultur pamięci w XXI w. rozpatrywane będą więc w szerszym kontekście ponadnarodowym. **Chcemy przyjrzeć się bliżej globalnym sieciom i infrastrukturom (Bowker, Leigh Star), które oddziałują na rozwój kultur pamięci w obu krajach.** Oznacza to uwzględnienie roli ludzkich i poza-ludzkich aktantów (Latour) tych przemian, czyli zarówno aktorów społecznych, jak i materialnych przedmiotów i uwarunkowań, które wpływają na proces produkcji kultury. Projekt skupia się na ekspozycjach historycznych i artystycznych, dając tym samym wyraz rosnącej roli tego medium w kształtowaniu publicznego obrazu historii XX w. Projekt składa się z trzech modułów:

Moduł 1 (dr hab. A. Rejniak-Majewska, dr T. Załuski): Przedmiotem badań tego modułu będzie pięć wystaw artystycznych poświęconych relacjom polsko-niemieckim ze szczególnym uwzględnieniem kontekstu II wojny światowej, Zagłady oraz powojennych migracji. Ekspozycje te analizowane będą w duchu „exhibition histories” (Altshuler, Steeds). Na przykładzie procesu ich tworzenia opisane zostanie, jaki wpływ na kształt wystaw artystycznych mają **uwarunkowania infrastrukturalne** tj. fizyczne właściwości eksponatów, przestrzeń i technologia wystawiennicza, standardy konserwatorskie, regulacje prawne oraz mechanizmy zarządzania instytucjami i finansowania projektów.

Moduł 2 (Postdoc, N.N.): Zadaniem modułu 2 będzie zbadanie kontekstu i rekonstrukcja procesu tworzenia pięciu-sześciu wybranych polskich i niemieckich muzeów i/lub muzeów miejsc pamięci poświęconych historii II wojny światowej. Choć ostateczny dobór studiów przypadku pozostawiony zostanie osobie realizującej badania, zgodnie z założeniem projektu, interesują nas muzea powstałe w ciągu ostatnich dwudziestu lat lub takie, które w tym okresie uległy daleko idącej przebudowie. Posłuży to ocenie **wpływu procesów globalizacji oraz polityki historycznej Unii Europejskiej i innych organizacji transnarodowych** na muzea historyczne w obu krajach. Przy czym szczególny nacisk położony zostanie na zmieniającą się uwarunkowania infrastrukturalne (tj. finansowanie, warunki budowlane, dostępna technika, uwarunkowania prawne itp.).

Moduł 3 (dr hab. M. Saryusz-Wolska, dr J. Tomann): Przedmiotem analizy tego modułu będzie sposób wykorzystania materiałów audiowizualnych na czterech ekspozycjach historycznych i dwóch ekspozycjach artystycznych pokazywanych w Niemczech i w Polsce, obracających się wokół tematyki wojny, okupacji oraz powojennych migracji. W ramach tego modułu przeprowadzone zostaną pogłębione badania dotyczące wykorzystania immersyjnych technologii cyfrowych (*Virtual Reality, Mixed Reality*) w jednym polskim i jednym niemieckim muzeum historycznym. Pozwoli to zidentyfikować i opisać **wpływ uwarunkowań infrastrukturalnych oraz globalnie stosowanych technologii konstruowanie narracji wystawienniczych**. W szczególności dotyczy to rozwoju nowych technologii cyfrowych, formatowania, finansowania oraz technologii budowlanych.

W ramach projektu przyznane zostaną dwa stypendia doktoranckie. Zadaniem doktorantów/ek będzie analiza recepcji wybranych niemieckich i polskich wystaw sztuki i ekspozycji historycznych ze szczególnym uwzględnieniem młodszej publiczności.